

BESZÁMOLÓ a Bocskai István Múzeum 2022. évi működéséről

BEVEZETŐ

Jelen beszámoló a képviselő-testület 2023. márciusi ülésére készült és a Bocskai István Múzeum 2022. évi működését ismerteti, amely annyiban eltért a korábban megszokottól, hogy a hazánkat is sújtó energiakrízishez alkalmazkodnunk kellett, ugyanakkor a 2020-21-es COVID-járvány okozta folyton bizonytalan helyzet már kifejlesztette bennünk a folyamatos változás- és válságmenedzselés szükséges technikáit, így az új kihívásokra is megfelelő választ sikerült adnunk. Itt köszönöm meg a fenntartó hajdúszoboszlói önkormányzat mindenkori támogatását, amely nagyban hozzájárult idei stabil és szakszerű működésünkhöz is!

BESZÁMOLÓ

1. Fenntartás, személyi feltételek

A Bocskai Múzeum 10. éve működik Hajdúszoboszló Város Önkormányzatának a fenntartásában. A múzeum közfeladatát a muzeális intézményekről szóló 1997. évi CXL. törvény szerint látja el: gondoskodik a kulturális javak folyamatos gyűjtéséről, nyilvántartásáról, megőrzéséről és restaurálásáról, tudományos feldolgozásáról és publikálásáról, valamint kiállításokon és más módon történő bemutatásáról. A múzeum irányító szerve Hajdúszoboszló Város Önkormányzatának Képviselő-testülete. Mint költségvetési szerv, önállóan működik. Pénzügyi feladatait a HGSZI látja el.

A múzeum 2022-ben **6 fővel** működhetett. Ez a munkaállomány 1 múzeumigazgató, 3 (többnyire többes munkakörben alkalmazott) muzeológus és 2 pénztáros/teremőr státuszt jelent. Tulajdonképp ez az első olyan év, amikor a munkaállományban foglalkoztatott munkavállalók száma meghaladja a megyei múzeumi szervezethez való tartozás időszakának (1964–2012) legnagyobb munkavállalói létszámát, vagyis kijelenthető, hogy átléptük azt a korszakzáró „lélektani határt”, ami az elégséges és a megfelelő állományi létszám között húzódik. **Jelenleg biztos bázison van létszámunk**, melynek további fejlesztése célunk ugyan, de immár nem a feladatellátás biztonságának, hanem szakszerűségének a növelése céljával. Hála ezért fenntartónknak, Hajdúszoboszló Város Önkormányzatának, amely az elmúlt években lehetővé tette e fejlődést! 6 fős állandó munkaállományunkat további 3 fő teremőr egészítette ki eseti jelleggel, a nyári, meghosszabbított nyitva tartást segítő, s 1 fő közmunkást is kértünk és kaptunk az önkormányzattól, sőt, júliusban–augusztusban 6 fő diákmunkást is alkalmazhattunk, és marketing tevékenységünk fejlesztése okán „külső munkatársként” egy vállalkozó megbízására is lehetőségünk nyílt, így bár havonta változó létszámban, de **összeségében 11-17 fő (súlyozott havi átlagban 9 fő) munkája járult hozzá intézményünk sikeres működéséhez**, amit ráadásul még a HGSZI is támogatott, karbantartói folyamatos rendelkezésünkre bocsátásával. Mindenképpen meg kell állapítsuk, hogy bár a 2020. évi (21,5 fős) „foglalkoztatási csúcs” képest kevesebben dolgoznak a múzeumban, **DE sokkal stabilabb foglalkoztatási jogviszonyban!** A közmunkások helyett (a közmunka program volumenének csökkenésével szinkron) immár lehetőségünk van részmunkaidős munkaviszonyban dolgozókat alkalmazni, ami mind a munkavállalóknak, mind a múzeumnak előnyösebb. Intézményünk számára mindenképp jobb feladatellátást tesz lehetővé.

Részben az energiakrízis következményeként, 2022. évvégére **a múzeumban dolgozók bérei jelentősen devalválódtak.** (Annak ellenére is, hogy 2022-ben jelentős, 20%-os ágazati béremelést kaptunk a központi költségvetésből, mintegy korábbi bérhelyzetünket kezelendő.) Bár ezen elértéktelenedésről legkevésbé sem az önkormányzat tehet, de mint felettes szervünk,

képes kezelni, enyhíteni a helyzetet, ezért ezügyben egyeztetést kezdeményeztem, amely pozitív döntéssel zárult, így 2023-ban 3 fő (beosztott) muzeológus átlag **10%-os bérfejlesztésére nyílik lehetőség**. Kollégáim nevében is köszönöm a támogatást!

2. Gazdálkodás

Bevételi előirányzataink a következők szerint alakultak 2022-ben:

• Pénzmaradvány	15 905 eFt
• Önkormányzati támogatás (nyári rendezvények tám.)	1 200 eFt
• Önkormányzati támogatás (nyári időszakban teremőrök foglalkoztatása)	1 000 eFt
• Hajdú-Bihar Megyei Kormányhiv. támogatása (nyári diákfoglalkoztatás)	750 eFt
• EMMI támogatás (kult. ágazat 20%-os béremelése)	5 054 eFt
• Saját bevételek	6 978 eFt
• Önkormányzati működési támogatás (részben államtól átvett hozzájárulás)	<u>49 970 eFt</u>
○ Összesen:	80 857 eFt.

A fentiekből ki kell emelnünk, hogy **saját, főként a belépőjegyek eladásából származó bevételeink növekedése** az eredeti előirányzathoz képest **idén 39,35%** volt (5 000 000 Ft-ról 6 967 633 Ft-ra nőtt)! Véleményem szerint ez részben a 2021-ben átadott attrakciónak (a Fejedelmi Kincstárnak), részben pedig a ráépülő marketingnek köszönhető.

A **bérgazdálkodással** összefüggő kiadásokat illetően be kell számoljunk a személyi juttatásoknak (bértömegnek) a költségvetésben előzetesen tervezettek szerinti, összesen 25%-os emelkedéséről, ami az ágazati béremelésnek és a bérminimum/minmálbér-emelésnek, illetve a többletfoglalkoztatásra kapott támogatásnak köszönhető. A személyi juttatások előirányzatával közel azonos mértékben a munkaadót terhelő járulékok is emelkedtek.

Főbb **dologi** kiadásaink értéke a következő volt:

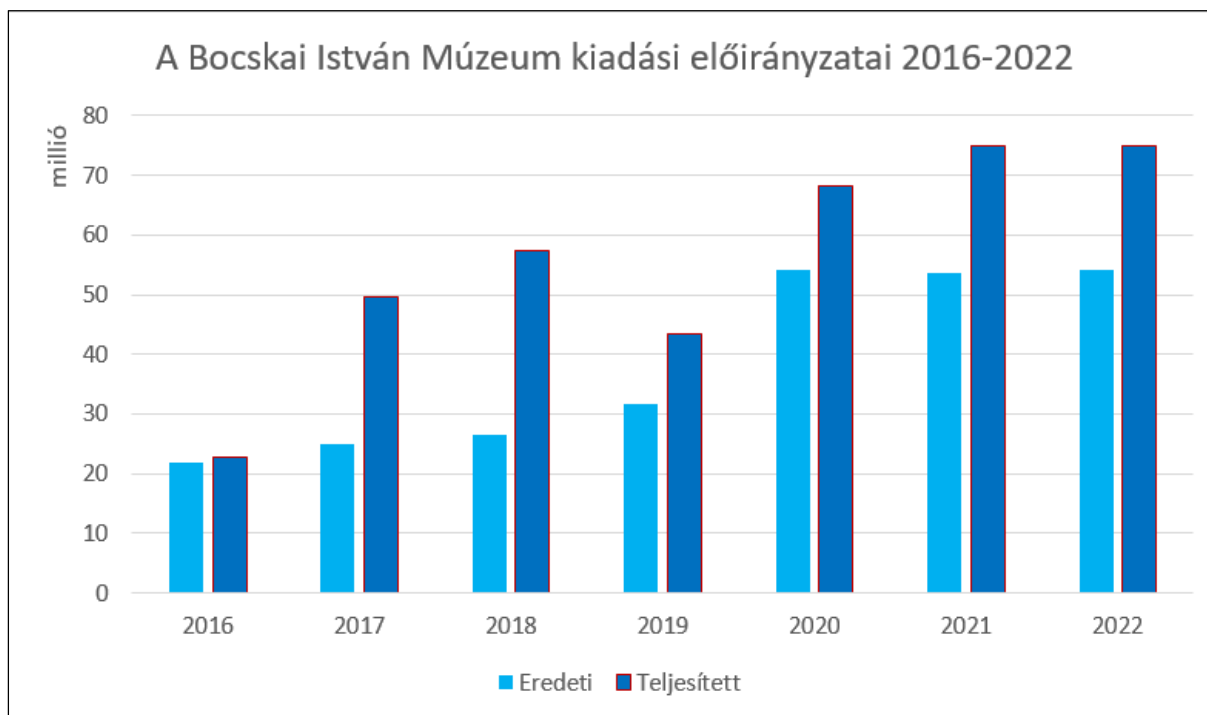
• Szakmai, üzemeltetési anyagok	2 317 eFt
• Készletbeszerzés (bolti készlet)	710 eFt
• Kommunikációs kiadások	643 eFt
• Közüzemi díjak	5 515 eFt
• Bérleti-, karbantartási díjak	1 444 eFt
• Szellemi tevékenységek kiadásai	3 536 eFt
• Egyéb üzemeltetési kiadások, kiküldetések, reklám kiadások	4 940 eFt
• Áfa kiadások	3 776 eFt
○ Összesen:	22 881 eFt

A fentiekből ki kell emeljünk, hogy az előző évekhez képest többet, de még mindig nem sokat (konkrétan 2 350 000 Ft-ot) költhettünk **reklámra**, így – az anyagi erőforrásainkhoz mérten – elkezdtük a Fejedelmi Kincstár turisztikai terméké fejlesztését. Ezt részletesebben a jelen beszámoló marketingről szóló fejezete tárgyalja.

A **felhalmozási** kiadásaink előirányzata br. 14 766 eFt volt, amely végül br. 12 055 eFt értékben teljesült 2022-ben. Ebből jelentősebb tételként a Bocskai-korona 2023-ban esedékes vándoroltatásához szükséges pavilon költségeit (nt. 3. 880 eFt), illetve egy, a koronáról és Bocskairól szóló, szintén 2023-ban bemutatni tervezett film készítési díjának előlegét (nt. 6 300 eFt) emelhetjük ki. (Utóbbi teljes összegét pályázati támogatásból finanszíroztuk.)

Felújítás és selejtezés a múzeumban idén nem történt.

A gazdálkodást illetően érdemes picit visszatekintenünk, hisz a Bocskai Múzeum épp 10 éve, 2013-ban került a városi önkormányzat fenntartásába. Magam 2014-től vezetem az intézményt, így közvetlen rálátásom van erre az időszakra, amely egyértelműen pénzügyi stabilitást, majd bővülést hozott, ami a múzeum kiadásain is mérhető. Ahogy az alábbi diagramon is látható, mind a tervezett, mind a teljesített kiadási előirányzat növekvő tendenciát mutat e hosszabb időtávon.

E növekedés oka, hogy a kiadások finanszírozását lehetővé tevő bevételek is folyamatosan emelkednek. Ez utóbbiak esetében konkrétan az alábbi növekményekről beszélhetünk:

- a fenntartáshoz való állami hozzájárulás növekménye (amíg 2015-ben 13, addig 2021-ben 16 MFt volt az állam kvázi "normatív" támogatása)
- a belépőjegy és egyéb működési (saját) bevételek növekménye (míg 2013-ban csak 843 eFt (!), addig 2022-ben már 7,5 MFt volt ez a bevétel, de ehhez hozzá kell tennünk, hogy a múzeum a kedvezmények és az ingyenesség "pártján van", mert abban hiszünk, hogy a turisták városi vendégidejének a növelése fontosabb feladat, mint a közvetlen bevételtermelés, hisz ha a turista miattunk egy fél nappal többet tölt a városban, akkor többet is fogyaszt - szállást, éttermi szolgáltatást, stb. -, amiből adó is keletkezik, s így nemcsak mi, hanem a turisztikai ágazat egésze profitál a múzeumlátogatásból)
- a múzeum által szerzett pályázati támogatások növekménye (tulajdonképp ez adja a diagram világos- és sötétkék értéktengelyei közötti különbségek legnagyobb részét, ami nagy átlagban 15MFt/év)
- az önkormányzati fenntartási költség növekménye (míg 2016-ban ez nagyságrendileg 7,5 MFt volt, addig 2021-ben már meghaladta a 30 MFt-et ez az ún. működési támogatás)

Ahogy a diagram is mutatja a múzeum kiadásai nagyságrendileg megháromszorozódtak az elmúlt évtizedben. Amíg az intézmény egyre jelentősebb primer (pályázati) és szekunder (működési) bevételt termelt, addig az önkormányzat folyamatosan növelte fenntartási költségeit. E

sikeres együttműködés eredményezte múzeumunk fejlődését a 2013 és 2023 közötti időszakban. Köszönet érte! Reméljük, hogy a következő 10 év is ilyen sikeres lesz. (Itt jegyzem meg, hogy a múzeum pénzügyi feladatait ellátó HGSZI mindig magas minőségű munkája is nagyban hozzájárult e sikerhez. Ezért is köszönet!)

3. Tárgyi feltételek

A múzeum 2022-ben is négy épületben működött (Bocskai u. 11., 12., 14., 21.). Azaz továbbra is **több mint 1200 m² összterületű belteret és közel 2000 m² külteret (zöldterületet) használnunk, melyek rendben tartására (takarításra, parkgondozásra) nincs külön státuszunk**, így azt egyrészt (a takarítást) teremőreink és közmunkásunk, másrészt (a parkgondozást) a HGSZI karbantartói végezték.

A korábbi években ideiglenes feladatellátási helyként, szívdességi ingatlanhasználat keretében működtetett, Hősök tere 19. alatti ún. **Helyi értékek házá**t 2022. március elején – kérése szerint – visszaadtuk az önkormányzatnak, hogy az orosz–ukrán háború menekülteinek gyűjtött tartós élelmiszerek, ruházat (stb.) raktározását, szétosztását, és egyéb karitatív tevékenységet szolgálhasson. Az ingatlanban lévő Kortárs Népművészet című kiállítási anyagot lebontottuk és műtárgyraktárunkba szállítottuk.

Mivel az elmúlt években nem részesültünk az önkormányzat intézményfelújítási keretéből (amely a koronavírus járvány, majd az energiakrízis miatt – érthető módon – szűkebb lett, mint korábban), ezért 2022-ben is csak kisléptékű (többnyire önerőből finanszírozott) munkákat tudtunk elvégezni. Ilyen volt például márciusban a Bocskai u. 21. alatti épületünk utcafronti telekhatárára történő **kerítésépítés**. Itt korábban nem állt kerítés, mert az ingatlant eredetileg közösségi térként használták (ez volt az ún. „kiskultúr”). Jelenlegi, műtárgyraktár funkciója ugyanakkor nagyobb védelmet igényelt, mert a tavaly még kerítetlen „előkertet” gyakran „nem rendeltetésszerűen...” használták a közeli szociális intézmények kliensei. Múzeumunknak a kerítéshez csak az alapanyagot kellett megvásárolnia, mert a munkát a HGSZI karbantartói végezték el. Szintén kisléptékű (br. 700 eFt értékű) munkát volt a Bocskai u. 21. alatti **szoborpark helyreállítása**. A Fejedelmi Kincstár új épületszárnyának építésekor ugyanis a szobrok környezete felvonulási terület lett, s a szobrokat ideiglenesen elbontották. Visszaállításukhoz új alaptesteket kellett terveztetni és kivitelezni.

Meg kell még említsük, hogy a 2021 júniusában átadott új épületszárnynak, vagyis a Fejedelmi Kincstárnak (Bocskai u. 14.) a **garanciális javításaira** is sor került a 2022. év elején. Erre azért volt szükség, mert több helyen kisebb illetve a régi és új épület összeépítésénél nagyobb repedések jelentek meg, melyeknél új felületet, dilatációt kellett képezni, illetve újra kellett festeni e felületeket. Az épület tornyának az ún. császárfáját sem bádogozta le korábban

a kivitelező, amit pótolnia volt szükséges. Néhány belső helyiség szellőzése sem volt megoldva, illetve nem működtek a menekülési útvonalakat jelző irányító táblák sem. Ezek helyreállítása megtörtént. Nem történt meg azonban a **gázkazán** hőcserélője dugulásának végleges elhárítása. Bár az épületgépész műszaki ellenőr 2022 márciusában ezzel kapcsolatban készített egy szakértői véleményt, de nem foglalt egyértelműen állást a dugulás okát illetően, megjegyezte ugyanakkor, hogy a Megvalósulási Tervdokumentációban semmilyen, a beüzemelés gondosságára utaló adat nem található. Mivel azonban a kivitelezés megrendelője (a helyi önkormányzat) korábban átvette az épületet, ezért a (nagyságrendileg 1 MFt értékű) hőcserélő cseréjére a kivitelező nem mutatott hajlandóságot (bár tisztítását megpróbálta elvégezni). Sajnos mostanra (a 2023. év elejére) ez a probléma akuttá vált, a kazán jelenleg is csak mintegy 18 fokra képes felfűteni az épületet, így akkor sem tudtunk volna ettől melegebb belső hőmérsékletet előidézni, ha – az energiakrízis ellenére – akartunk volna (de nem akartunk). **Emiatt 2023-ban sajnos kénytelenek leszünk új hőcserélőt, vagy kazánt beszerezni**, melyhez az önkormányzat segítő támogatására lesz szükségünk.

4. Szakfeladatok ellátása

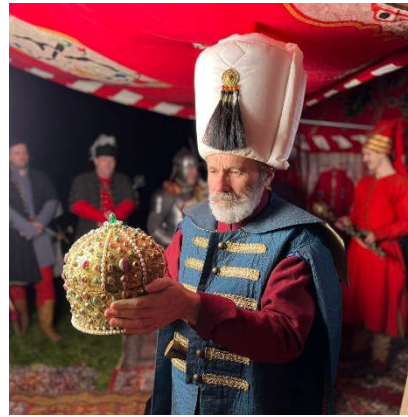
A Bocskai Múzeum gyűjteményei folyamatosan gyarapodnak, gondozásukat a muzeális intézményekről szóló 1997. évi CXL. törvény szerint látjuk el. A legfőbb **gyarapodás** 2022-ben Fekete Borbála pasztell-sorozata volt. Ezzel egyúttal a művészno emlékkönyvének megjelenését is támogattuk (a könyv bemutatója 2023 márciusára várható). A muzeális intézmények nyilvántartási szabályzatáról szóló 20/2002.(X.4.) NKÖM rendelet szerint folyamatosan végezzük a műtárgyak **nyilvántartásával** összefüggő feladatokat is. Jelentősebb gyűjteményi egységként idén vettük nyilvántartásba id. Erdei Gyula közel 1000 darabos, főként dokumentumokból álló hagyatékát, melyet néhány évvel ezelőtt vettünk át. Egyedi leltározott műtárgyaink száma ezzel csaknem 19.000-re nőtt. Jelentősen gyarapodott szakkönyvtári állományunk is, amely jelenleg meghaladja a 13.000 példányt.

A múzeum tudományos szakemberei, a muzeológusok folyamatosan végzik a múzeumi gyűjtemények feldolgozását, kutatását. A múzeumigazgatónak fontos feladata a többi muzeológus kutatási témájának kijelölése és a külső kutatók megnyerése a múzeumban őrzött műtárgyak, vagy egyéb ismeretek (hajdúszoboszlói helyi értékek, szellemi kulturális örökség) kutatása és publikálása érdekében. Ennek megfelelően, 2022-ben folytattuk azt a nagyszabású kutatást, melynek célja Hajdúszoboszló új **városmonográfiájának** létrehozása. A tudományos munkába szerzőként és lektorként regionális és országos kutatóhelyek (egyetemek, múzeumok, levéltárak) szakembereit vontuk be, hogy a monográfia a lehető leghitelesebb módon mutathassa be a város történetét és számos egyéb vonatkozását. 2022-ben az alábbi tanulmányok készültek el, összesen 120 A4-es oldal terjedelemben:

- Hajdúszoboszló természeti adottságai és értékei
- Hajdúszoboszló története a honfoglalástól 1606-ig
- Hajdúszoboszló köztörténete a Kádár-korszakban (1956-1989)
- A fürdőturizmus története Hajdúszoboszlón (1925-1990)

2023-ban is szeretnénk folytatni a munkát, hogy a monográfia 2025-re (a város fennmaradt legkorábbi említésének 950.évfordulójára), vagy 2026-ra (a hajdúk letelepítésének 420. évfordulójára) megjelenhessen.

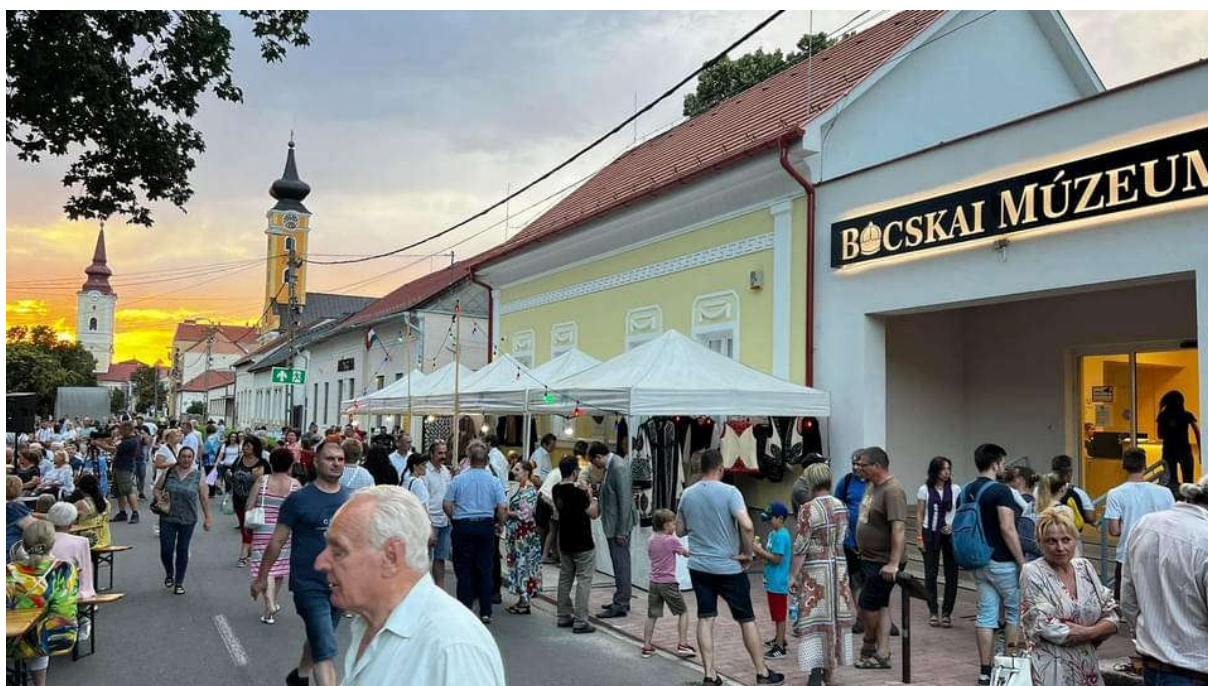
Nagy vállalkozás volt 2022-ben a Bocskai-koronáról szóló 45 perces **dokumentumfilm** elkészítése. (Bemutatója 2023-ban várható.) A forgatókönyv megírása után a helyszíni forgatások, majd az utómunka is roppant erőfeszítést igényelt intézményunktől, hisz a szakmai tartalom tudományos hitelességét nekünk kellett biztosítanunk, amit örömmel meg is tettünk (természetesen munkakörünkben és nem külön juttatásért). Véleményem szerint a film áttörést hozhat a Bocskai-kultuszban, ha megfelelő marketinggel országos nézettséget ér el, ami kiváló reklámot jelentene Fejedelmi Kincstárunknak.

A múzeum három **kiállítást** nyitott 2022-ben. A Múzeumok Éjszakáján nyitottuk a „Bajuszos hajdúk örökében – magyaros arcszörzet évszázadai Hajdúszoboszlón” című időszaki kiállítást, amely jelenleg is fennáll és nagyon népszerű a látogatók körében. Több szervezet is jelezte, hogy szeretné majd kölcsönkérni e „**bajuszkiallítást**”, sőt, egészségügyi prevenciók felhasználása (a movember mozgalomhoz kapcsolódó bemutatása) is felmerült, így további hasznosítása bizonyosan meg fog történni a jövőben. A másik kiállítás **Cseh Gusztáv grafikusművész tárlata** lett, melyet idén újra megnyitottunk. Múzeumunkban még 1989-ben jött létre a Miskolczi László festő- és Cseh Gusztáv grafikusművész alkotásait bemutató Múzeumi Galéria. 1998-ban e galéria a Bocskai u. 11. alatti épületünkbe került át. A galéria anyagát a 2010-es években kezdtük vándoroltatni, így számos alkotás Debrecenbe, Kolozsvárra és Budapestre (a Magyar Nemzeti Galériába) is eljutott. Majd a 2014-től induló múzeumi fejlesztések, épületfelújítások miatt egy időre le is bontottuk a kiállítást. 2022. augusztus 22-től azonban Cseh Gusztáv tárlata újra látogatható a Bocskai u. 14. alatti épületünkben. Ugyanitt nyílt meg **Feledy Gyula Zoltán monokróm festményeinek** időszaki kiállítása decemberben.

Közönségkapcsolati munkánk része a múzeumi rendezvények szervezése (bár szakintézményünknek nem elsődleges feladata a rendezvényszervezés). A kiállításmegnyitók mellett populárisabb rendezvényként évről-évre megtartjuk a **Múzeumok Éjszakáját**. Ezt idén utcafesztivállá fejlesztettük, melyen több mint 2000 fő vett részt. (A rendezvény lebonyolításában a művelődési központ is segített.) Az óriási érdeklődés jól mutatja, hogy a minőségi kultúrára igénye a társadalom széles rétegeit jellemzi. Ezt kiszolgáló múzeumunk gazdag és tartalmas programot kínált, melyben kiváló partnerek (egyházak képviselői, hagyományőrök, kézművesek, előadók, szolgáltatók) működtek közre.

Idén is részt vehettünk a **Szoboszlói Nyár** programsorozatban, ahol ismét nagy sikert aratott a **Hajdú Őrjárat** elnevezésű hetente megtartott hagyományőrző programunk.

Bár intézményünk idén is együttműködött tankerületi központtal az iskolán kívüli szemléltető oktatás megvalósításában, de még mindig nem sikerült a **múzeumpedagógiai** foglalkozásokon résztvevők számát a COVID előtti szintre visszahozni. Míg 2019-ben 2000, addig 2020-ban 350, 2021-ben 500, 2022-ben pedig 600 tanuló vett részt ezeken a foglalkozásokon. A tendencia egyértelműen növekvő, de sajnos nem gyors ütemű. Az iskolák világjárvány okozta bezárkózása jobban elhúzódik, a nyitás folyamata pedig jóval lassúbb, mint vártuk.

5. Marketing, látogatottság

A 2022. év egyik nagy feladata a Fejedelmi Kincstár turisztikai termékké fejlesztése volt. Bár a múzeumnak nem alapfeladata a marketing, de mivel más szervezet sem tudta érdemben segíteni ezt a munkát, ezért igyekeztünk mi megszervezni e feladat ellátását. Az önkormányzat ehhez elvi és (a költségvetésünkben) anyagi segítséget adott, így idén több, mint 2 Mft-ot költöttünk reklámokra (eszközökre), és megbízhattunk egy marketinges szakembert a reklámtevékenység megszervezésével. Ez mindenképp előremutató, de továbbra is azt gondolom, hogy a múzeumnak (és általában a kulturális és egyéb attrakciók együttesének) a városmarketinghez való hatékonyabb integrálásra lenne szüksége ahhoz, hogy a jövőben turisztikai termékként tekinthessünk ezekre. Ehhez azonban paradigmaváltásra van szükség a város turisztikai kommunikációjában. Ennek megvitatása azonban nem lehet célja a jelen beszámolóknak, így a következőkben a múzeum 2022. évi „marketing erőfeszítéseinek” az ismertetésére szorítkozom.

A 2022-es nyári szezon marketingkommunikációs célja az volt, hogy a múzeum láthatóbbá váljon a Hajdúszoboszlóra érkező turisták számára. Elsődleges tennivalónk volt, hogy széles körben megismertessük a turistákkal, hogy a Bocskai István Múzeum mint kulturális élménytér, sokszínű kiállítási palettával, interaktív, tudásátadást célzó tárlataival a szabadidő eltöltésének egy vonzó módja lehet, vagyis azt szerettük volna elérni, hogy a múzeum szolgáltatásainak igénybevétele egy kedvelt programopció legyen a városba látogatók számára. Arra törekedtünk, hogy a helyi kulturális örökséget, a múzeumot és kiváltképp a különleges Bocskai korona- és jogarmásolatot bemutató Fejedelmi Kincstárát ismertebbé tegyük, ugyanakkor a látogatottság terén is növekedést generáljunk. Ehhez meg kellett határoznunk a célközönséget, ami a kommunikációs üzenetek, a design kialakítása és a népszerűsítési lehetőségek meghatározása szempontjából is kulcsfontosságú volt. A múzeum célközönségének legfontosabb jellemzői a következők: az elsődleges célcsoportot a Hajdúszoboszlóra érkezők, vagy az odautazni tervezők alkotják. A nyári időszakban e célcsoportunk döntő részét a 30 és 50 év közötti felnőttekből és gyermekeikből álló családok teszik ki, emellett fontos halmazt jelent az idősebb korosztály, a nyugdíjasok, akik gyakran párban vagy kis csoportban érkeznek. Kisebb arányban, de fontosak számunkra a 30 év alatti fiatalok is. Fontos továbbá, hogy főként magyarországi turistákat szeretnénk elérni, de nem akarjuk a külföldieket sem kizárni a múzeumlátogatás lehetőségéből. Ahogy a fentiekben is látszik heterogén célközönségről van szó, melynek eléréséhez volt több helyen szükséges megjelenni. Ehhez először is, a Hajdúszoboszlón tartózkodók megszólítása érdekében a helyi, turisták által látogatott fizikai és szimbolikus terekben a Bocskai István Múzeumról és kiállításairól szóló bemutató és népszerűsítő anyagokat helyeztünk el. Emellett, a városba utazókat az online térben igyekeztünk megszólítani. A nyári szezonra vonatkozóan egy összetett népszerűsítő marketingkommunikációs kampányt állítottunk össze, amelynek keretében új kommunikációs anyagokat, és csatornákat hoztunk létre, és több gyümölcsöző együttműködést is kialakítottunk. A megvalósult marketing célú fejlesztéseket az alábbiakban ismertetem.

- *Arculatfejlesztés*

Vizuális és szöveges tartalomfejlesztés, egységes grafikai design kialakítása. A 2021-es arculatfejlesztéskor központba a Fejedelmi Kincstár és a Bocskai korona- és jogarmásolat került (ld. új múzeumi logó). 2022-ben viszont az is a célunk volt, hogy a többi izgalmas kiállításunk is jelenjen meg a kommunikációs anyagokon, hiszen az általunk folyamatosan monitoringozott látogatói visszajelzésekből tudjuk, hogy igen népszerű például a retró kiállítás. Így megújítottuk a kommunikációs eszközeinket: új szórólapot készítettünk, valamint az új designnal aktualizáltuk a város utcáin felállított útbaigazító tábláinkat. Emellett a település turisták által látogatott, forgalmasabb csomópontjain felállítottunk három oldalas információs megállító táblákat, úgynevezett displayeket is.

- *Megközelíthetőség fejlesztés*

Az arculati design mellett fontos feladatnak tekintettük, hogy a múzeum térbeli pozícióját is „javítsuk”. Ugyanis a múzeum viszonylag távol esik a turisták által látogatott forgalmas fürdőnegyedről, így célunk az volt, hogy szimbolikusan „közelebb” vigyük az intézményt a potenciális látogatókat jelentő turistákhoz. Ennek érdekében a korábbi években kihelyezésre került, de az évek során megkopott járdafelfestéseket is megújítottuk. Sikertől létrehozni a városnéző nosztalgiavonat múzeumi megállóját, amely hatalmas előrelépést jelent a megközelíthetőség javítása tekintetében. A turisták által igen kedvelt kisvonat ugyanis épp onnan indul, ahol a legtöbb szálloda és a fürdőkomplexum is található. Emellett további újdonságként július 1-től augusztus 31-ig hosszított nyitva tartást biztosított múzeumunk, amely így keddtől vasárnapig reggel 10-től este 10-ig, azaz napi 12 órán át várta látogatóit. Ezáltal a múzeumlátogatás már nem csak egy napközbeni, hanem egy kellemes esti programot is jelenthetett a turisták számára.

- *Együttműködések*

Fontos volt számunkra, hogy együttműködést alakítsunk ki a helyi turisztikai szereplőkkel. Ennek eredménye például az előzőekben említett kooperáció a nosztalgiavonat üzemeltetőivel. 2021-ben már kötöttünk megállapodást a város legmeghatározóbb idegenforgalmi szereplőjével, a Hungarospaval. Tavaly ugyanis a fürdőlátogatók számára, a prémium gyerekjegy csomag mellé biztosítottunk egy ingyenes múzeumi belépőt. Az idei évben a fürdő vezetőségével közösen egy más típusú együttműködési konstrukciót dolgoztunk ki. 2022-ben a nagy számban értékesített normál gyerek belépőjegy mellé adtunk ingyenes múzeumi belépőt, arra számítva, hogy a gyerekekkel együtt szülők, nagyszülők érkeznek vissza a múzeumba, akik azonban már jegyet fognak venni nálunk. A kedvezményes jegyrendszer mellett a fürdő partnerünk volt abban is, hogy a saját kommunikációs csatornáin (például a fürdőrádióon keresztül) népszerűsítse a múzeumot. A nagy turistaforgalmat lebonyolító szállodákkal és a kisebb panziókkal is együttműködéseket alakítottunk ki. Ennek érdekében előbb szakmai kapcsolatot kezdeményeztünk a Hajdúszoboszlói Vendéglátók Egyesületével és a Fizetővendéglátók Egyesületével. Az utóbbi szervezet képviselői számára szakmai napot rendeztünk a múzeumban. A kapcsolatfelvétel eredményeképpen sikerült elérnünk, hogy közel 50 szálláshelyen jelenjen meg a múzeum szórólapja. A tervezett együttműködési megállapodások keretében a múzeum 33%-os jegyárkedvezményt biztosít a partner szálláshelyek vendégei számára. A szállasadók mellett vendéglátóhelyekkel és szolgáltatókkal is sikerült felvenni a kapcsolatot és kialakítani együttműködést. Ilyen például a helyi Gokart pálya, vagy a Major Étterem is.

- *Sajtómegjelenések és hirdetések*

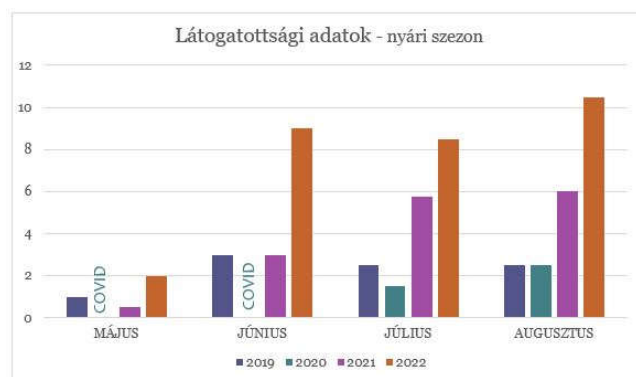
Fontos feladatunknak tekintettük a sajtókommunikáció erősítését is. Sikert sikerült kialakítani együttműködést a helyi városi TV-vel, amelynek köszönhetően létrejött egy kiállításismertető sorozat a csatornán. Hétről-hétre megjelenő új epizódok mutatták be az állandó tárlatokat. A helyi sajtó képviselői mellett a regionális, sőt az országos média képviselőit is sikerült megszólítanunk. A Múzeumok Éjszakájáról tudósított többek között az M1 TV híradója, az M5 TV híradója, a Programturizmus.hu, a Magyar Múzeumok.hu, a Haon.hu, a Dehir.hu, a Debrecen nap.hu, a Civishir.hu, a Hajdupress.hu, a Szoboszló nap.hu, a HVTV. A nyár végén forgatott nálunk a TV2 stábja és hírt adott rólunk a Civishir.hu, a Műemlékem.hu, valamint egy újabb tudósítást készített az M1 híradója. A sajtómegjelenések mellett több fizetett hirdetést is szerveztünk idén nyáron. A Múzeumok Éjszakája rendezvényt hirdettük a helyi Rádió1 csatornán, valamint a Tesco Rádióban. Utóbbinál a nyári szezonban végig volt hirdetésünk, de fizetett megjelenésünk volt a Középiskolások Magazinjában, és együttműködtünk a MiniCards szolgáltatásával is, melynek köszönhetően 10 %-os jegyárkedvezménykártyát tudunk elhelyezni a Hajdúszoboszlón és Debrecenben található, turisták által látogatott intézményekben és szállodákban. A nyári szezonban több Facebook hirdetést is szerveztünk, amelyek egyrészt a Múzeumok Éjszakája rendezvényt népszerűsítették, másrészt magát a múzeum programkínálatát.

- *Kedvezményrendszer*

Ide tartozik a Szuperszerda kezdeményezésünk, amelyet a Múzeumok Világnapján indítottunk el. Ennek keretében 2022. május 18-tól minden szerdán ingyenes tárlatvezetések tartanak a kiállításokat létrehozó muzeológusok, akik izgalmas kulisszatitkokat és érdekes háttér-információkat árulnak el a látogatóknak. A tárlatvezetések 10.00-tól 15.00-ig óránként indulnak. A múzeum mint helyi kulturális örökséget őrző és bemutató intézmény fontos feladatának tartja, hogy a helyi identitásépítés részeként a város lakói számára még hozzáférhetőbbé tegye kiállítási anyagát. Ennek értelmében 2022. július 1-től a hajdúszoboszlói lakosok ingyenesen látogathatják a múzeum kiállításait. Ez ugyanakkor azt a célt is szolgálja, hogy az ingyen eljövő helyi lakosok vigyék jó hírét a múzeumnak, és mint remek programlehetőséget ajánlják ki a turistáknak.

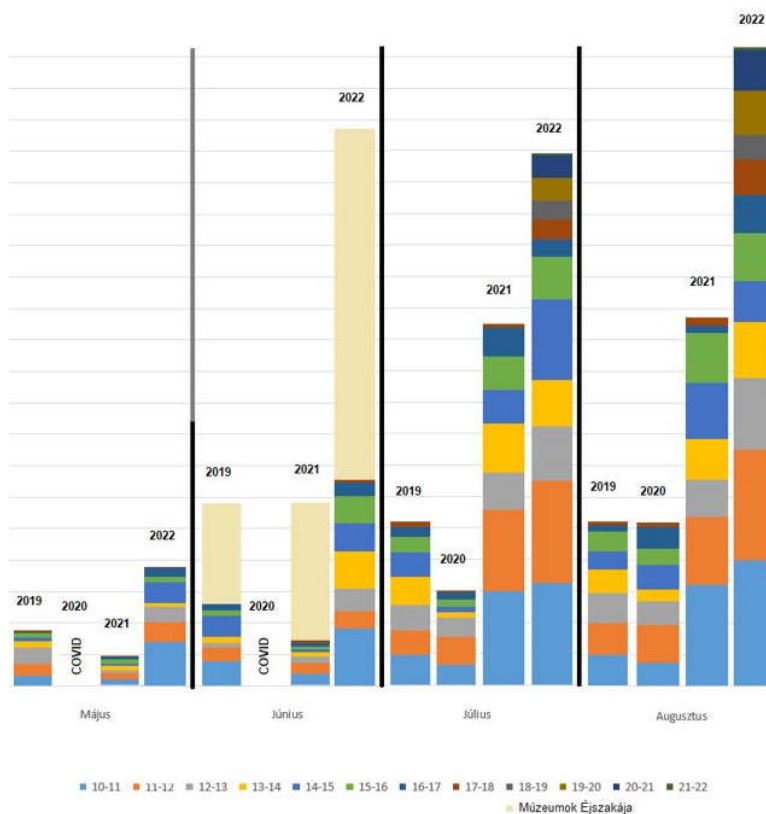
A Bocskai István Múzeum nyári szezonra vonatkozó látogatottsági adataiból kiolvasható, hogy évről-évre egyre magasabb látogatószámot produkálunk. 2020-ban sajnos a pandémia miatt májusban és júniusban is zárva tartott az intézmény, így reálisan a 2019-es adatokhoz érdemes mérni az eredményeinket. Elöljáróban elmondható, hogy a nyári szezon összes hónapja látogatói rekordot jelent a múzeum életében. Egyértelműen látszik, hogy jelentős mértékű a növekedés, 2019-hez képest 2022-re a májusi látogatottság megduplázódott, a júniusi megháromszorozódott, a júliusi szintén, és az augusztusi adatok négyszeresére növekedtek. Fontos eredmény ez számunkra, főként annak tudatában, hogy már 2021-ben is, és 2022-ben még inkább jelentős energiát fektettünk a népszerűsítésre. Jól látható, hogy az idei szezonban júniusban a Múzeumok Éjszakája rendezvényünk sikere megmutatkozik a látogatószámban is. A növekedés mértéke önmagában is kimagasló, de még jelentősebb annak tudatában, hogy míg korábban a rendezvényünk ingyenes volt, idén a felnőtteknek 500 Ft-os belépőjegyet kellett vásárolniuk. Az is jól látszik, hogy az augusztusi látogatottság volt a legjelentősebb, ez év júliusához viszonyítva 20%-kal több látogatónk volt, ami több tényezővel magyarázható. Egyrészt, a városban is ebben a hónapban volt a legjelentősebb a turistaforgalom. Másrészt, több népszerűsítő tevékenységünk a nyár során, júniusban és júliusban valósult meg, így például az útbaigazító táblák frissítése, az új táblák kihelyezése, az új járdafestés elkészítése, a szórólapok szétosztása és az

együtműködések kialakítása, ezért jelentős, látogatószám növekedésben mérhető hatását, főként az augusztusi hónapban érzékelhetjük. Ugyanígy elmondható, hogy az új programelemek – mint az esti nyitva tartás, a helyiek ingyenes belépése vagy a kisvasúttal történő megközelíthetőség – híre is fokozatosan terjed el a potenciális látogatók körében, így elképzelhető, hogy ezen intézkedések látogatást-ösztönző hatása is csak augusztusban érvényesült.

A 2022-es szezonban a látogatók összetételét illetően elmondható, hogy korosztály tekintetében a három nagy célcsoport továbbra is a következők: 1. 30-50 év közötti felnőttek, szülők, 2. az előző csoport gyermekei, a 0-18 éves korosztály, és 3. az 50 éve feletti idősebbek és nyugdíjasok, akik gyakran az előző csoport nagyszüleiből állnak. A három célcsoport szinte 30-30 %-ot tett ki a látogatóink között a nyári szezonban. Fontos megjegyezni, hogy népszerű volt a családi jegyünk is, amelyet a látogatóink egyharmada vett igénybe. Tehát a hármascélzás a kommunikáció tekintetében jó gyakorlat, hiszen sikerült a családokat, a gyerekeket és az idősebbeket is megszólítanunk.

A látogatói statisztikánkból azt is kiolvashatjuk, hogy a nyári hosszított nyitva tartás egyértelműen kedvező irány.

A 2022-es augusztusi adatokból például az derül ki, hogy a havi összlátogatók 20%-a 18 és 22 óra között érkezett a múzeumba. A látogatás időpontja szerinti felmérésünkből az a tendencia rajzolódik ki, hogy a nyitás utáni 4 órában (10.00 és 14.00 között) érkezik a látogatóink 50%-a, a maradék 8 órában pedig a további 50%.

Összességében elmondható, hogy mind az új attrakció (Fejedelmi Kincstár), mind a ráépülő marketing: SIKERES. A látogatószám 2022-ben meghaladta 20.000 főt. Bár ez még nem éri el a 2019-es (COVID előtti) csúcst, de 30%-kal haladja meg a 2021-es szintet, s ami a fő, hogy a látogatószámon belül jelentősen emelkedett (a 2021-es közel 4000-ról 2022-ben mintegy 7500-ra nőtt) a belépőjegyet váltók száma is, amit a bevétel növekménye is visszaigazol.

Hajdúszoboszló, 2023.03.06.

Dr. Bihari-Horváth László, sk.
múzeumigazgató